

Bestemmelser med Hensyn til den konfirmerede Ungdoms Undervisning. Jeg vil derfor fraraade den højtærede Kultusminister at tage Hensyn til den Henstilling, der blev gjort af det ærede Medlem fra Kolding.

Emil Petersen: Flere Gange er det fremhævet, at den almindelige Folkeoplysning her i Landet i hvert Fald staa paa Højde med Folkeoplysningen i de Lande, hvor den er bedst. Det er vanskeligt at udtale en afgørende Dom angaaende dette Spørgsmaal, da en virkelig Sammenligning ikke er let at drage. Men naar der siges noget fordelagtigt om Danmark, synes jeg, vi ikke skal protestere. Vi er saa vant til, at vort Omdømme ude omkring i andre Lande ikke er saa godt, saa vi skal ikke protestere, selv om vi selv maa erkende, at Oplysningen her ikke er saa god, som den kunde være. I det kommende Aar kan vi fejre Hundreedaarsdagen for Skoleloven af 1814. Det var en betydningsfuld Lov. De Folk, som gik i Spidsen for Landboreformerne, saa rigtigt, den Gang de lagde overvejende Vægt paa den almindelige Almueoplysning. Naar en Mand som Reventlow udtalte, at uden gennemført Skoleundervisning vilde man ikke naa det Maal, man havde sat sig med Landboreformerne, saa vidner en saadan Udtalelse om et virkeligt Storsyn. Disse Folk sørgede for, at der blev uddannet Lærere og oprettet Skoler rundt omkring. Det var, som Reventlow sagde den Gang: Vi skal have vore Seminarier lagt omkring paa Landet. Tanken var, at Lærerne skulde uddannes paa de Steder, hvor Kaarene var tilsvarende til Kaarene paa de Steder, hvor de vilde komme til at virke; thi det var fortrinnsvis Landalmuen, der den Gang tænkes paa. Reventlow sagde allerede i sin Indberetning af 18. Juli 1784, at Seminarierne skulde lægges omkring paa Landet og ikke i København — „den dyre Stad, hvor der tillige gives saa megen Adspredelse, Fristelse og Ondskab, og hvor nedrig Tænkemaade tager saa meget Overhaand“, som Biskop Balle udtrykte sig.

Naar vi nu sammenligner vor Skoles nuværende Udvikling med den, der naaedes ved Skoleloven af 1814, falder Sammenligningen ud til Fordel for den sidste. Vi har jo gennemlevet en meget stor Udvikling siden da, Videnskaberne og det menneskelige Snille er undergaaet en meget stor Udvikling, men man kan ikke paastaa, at Skolen har holdt Trit med denne Udvikling. Skoleloven af 1814 var

ogsaa forudseende paa det Punkt, at den byggede paa den Interesse, der kunde vækkes rundt omkring i Folket. Tanken var, at Folket skulde vinde en saadan Interesse for Kundskaber og Oplysning, at det selv vilde tage denne Sag i sin Haand. Derfor indførte man ikke tvungen Skolegang, men tvungen Undervisning. Det er værd at mærke sig netop i vore Dage, at saadan var Forholdet den Gang. Men naar man har tvungen Undervisning, maa man ogsaa finde sig i at oprette Skoler, saaledes at det kan blive gjort muligt for den ubemidlede Del af Befolkningen at komme i Besiddelse af de Kundskaber, man fordrer, og saaledes indrettedes det ogsaa den Gang. Endvidere tog denne Skolelov allerede Sigte paa den konfirmerede Ungdom. Det blev ganske vist ikke til ret meget med den konfirmerede Ungdoms fortsatte Undervisning efter Skoleloven af 1814, men dog maa vi ikke helt ringeagte det Arbejde, der den Gang blev gjort. Jeg har hørt Folk, som havde deres Ungdom for 70—80 Aar siden, altsaa nogle af de ældre, jeg har kendt, aflægge Vidnesbyrd om den Undervisning, de havde faaet i Aftenskolerne, og jeg har set Eksempler paa, at mange af de ældre virkelig var i Stand til skriftligt at udtrykke sig saaledes i deres Modersmaal, at det fuldt kunde staa Maal med det, man naar i Almueskolen nu, omkring paa Landet i hvert Fald.

Da man reformerede Skoleloven ved Loven af 8. Marts 1856, gik man videre for yderligere at fremme Undervisningen for den konfirmerede Ungdom. Men man holdt sig paa Frivillighedens Vej. Man instituerede den Gang de saakaldte Skolefonds, og det bestemtes, at de kunde give Bidrag til Haandgerningsskoler for ukonfirmerede Piger, til Aftenskoler, Søndagskoler, Tegneskoler o. s. v. Men saa hedder det videre: „Hvis der paa Landet er flere Forældre, der baade har Evne og Lyst til at gøre Opførelser, for at deres Børn kan faa en højere Undervisning end den, der kan blive dem til Del i Almueskolen, kan der af Skolefonden ydes Bidrag til Oprettelsen af en Skole, hvori en saadan Undervisning meddeles. Den kan søges saavel af den konfirmerede som ukonfirmerede Ungdom; for saa vidt den alene er bestemt for førstnævnte, kan den indrettes paa kun at meddele Undervisning om Vinteren. Befindes det hensigtsmæssigt, kan en saadan højere Undervisning knyttes til en af Almueskolerne paa Landet eller en